

one brings him into the house of study and teaches him. The Sages said, “Whoever teaches a student who is not fitting it is as though he threw a stone at *Mercuris*” [an idol which was worshipped in this way], as it says, “Like one who sets a stone in a slingshot, so is he who gives honor to a fool.” (Proverbs 26:8) And “honor” means only Torah, as it says, “The wise inherit honor.” (ibid., 3:35) (2) Similarly, if a teacher does not walk in a good path, even if he is a great scholar and all the people need him, one should not be taught by him until he returns to good, as it says, “For the lips of the priest will guard knowledge, and they will seek Torah from his mouth, for he is the messenger [*malakh*] of the Lord of Hosts.” (Malachi 2:7) The Sages [therefore] said, If the teacher is like an angel [*malakh*] of the Lord of Hosts, they should seek Torah from his mouth. But if not, they should not seek Torah from his mouth. (3) How do they teach? The teacher sits at the head and the students sit around him as a crown [i.e., in a semicircle], so that all of them can observe the teacher and hear his words. The teacher should not sit on a chair and his students on the ground; rather, either everyone [should sit] on the ground or everyone [should sit] on chairs. In earlier times, the teacher would sit and the students would stand, but before the destruction of the Second Temple, everyone adopted the practice of teaching students while they were seated.

בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל וּבִדְקִין אוֹתוֹ וְאַחַר כֵּן מִכְּנִיסִין אוֹתוֹ לְבֵית הַמְּדֻרָשׁ וּמִלְמִדִין אוֹתוֹ. אָמְרוּ חֲכָמִים כָּל הַשּׁוֹנֶה לְתַלְמִיד שְׂאִינוּ הַגּוֹן כְּאִילוֹ זֶרֶק אָבֵן לְמַרְקוּלִים שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כו) כְּצִרּוֹר אָבֵן בְּמַרְגָּמָה בֵּן נוֹתֵן לְפִסְלִיל כְּבוֹד וְאִין כְּבוֹד אֶלָּא תוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר (שם) כְּבוֹד חֲכָמִים יִנְחֵלוּ: ב וְכֵן הָרַב שְׂאִינוּ הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ טוֹבָה אֵף עַל פִּי שְׁחָכָם גְּדוֹל הוּא וְכֵל הָעַם צְרִיכִים לוֹ אִין מִתְלַמְּדִים מִמֶּנּוּ. עַד שׁוּבוֹ לְמוֹטֵב שֶׁנֶּאֱמַר (מלאכי ב) כִּי שִׁפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יִבְקְשׁוּ מִפִּיהוּ כִּי מִלְאָךְ ה' צְבָאוֹת הוּא. אָמְרוּ חֲכָמִים אִם הָרַב דּוֹמָה לְמִלְאָךְ ה' צְבָאוֹת תוֹרָה יִבְקְשׁוּ מִפִּיהוּ וְאִם לֹא אֵל יִבְקְשׁוּ תוֹרָה מִפִּיהוּ: ג כִּי צִד מְלַמְּדִין הָרַב יוֹשֵׁב בְּרֹאשׁ וְהַתְּלַמְּדִים מוֹקְפִין לְפָנָיו כְּעֵטְרָה כְּדִי שִׁיחִיו כָּלֶם רואים הָרַב וְשׁוֹמְעִין דְּבָרָיו וְלֹא יֹשֵׁב הָרַב עַל הַכֶּסֶּא וְתַלְמִידָיו עַל הַקְּרָקַע אֶלָּא אוֹ הַכֵּל עַל הָאָרֶץ אוֹ עַל הַכֶּסֶּא. וּבְרֵאשׁוֹנָה הָיָה הָרַב יוֹשֵׁב וְהַתְּלַמְּדִים עוֹמְדִים וּמְקוּדִים חֲרִבָן בֵּית שְׁנֵי נְהִיגוּ הַכֵּל לְלַמֵּד לְתַלְמִידִים וְהֵם יוֹשְׁבִים:

VAYISHLACH FOR MONDAY

וישלח ליום שני

TORAH

תורה

כיון בקריאת ארבעה פסוקים אלו שהם כנגד ד המילוי יוד דשם ב"ן להשאיר בו הארה מתוספת הרוח משבת שעברה

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וְאֱלֹהֵי יִצְחָק יְיָ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וְאֱלֹהֵי יִצְחָק יְיָ

(10) And Yaakov said: O God of my father Avraham, and God of my father RASHI רש"י

(10) [O God of my father Avraham,] וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וְאֱלֹהֵי יִצְחָק יְיָ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וְאֱלֹהֵי יִצְחָק יְיָ —

[Why does Yaakov say here, “God of Yitzchak,”] while earlier (verse 31:42), [when he

די אָמַר לִי תוֹב לְאַרְעָךָ
וּלְמִלְדֻתְךָ וְאוֹטִיב עִמָּךְ:
יֵא וְעִירָן זְכוּתִי מִכָּל חֲסִדִּין

אָבִי יִצְחָק יְדוּהָ הָאָמַר אֵלַי שׁוֹב לְאַרְצְךָ
וּלְמִלְדֻתְךָ וְאוֹטִיבָה עִמָּךְ: יֵא קִטְנֵתִי מִכָּל

Yitzchak, O Lord, Who had said to me, Return to your Land and to your birthplace, and I shall do good to you: (11) I have [had my merits] diminished

RASHI

described God, he purposely did not use the Name "God" (see Rashi there), but rather,] he called him "Fear of Yitzchak?" And furthermore, why [after saying "God of ... Avraham, and God of ... Yitzchak,"] does Yaakov here then go to [seemingly superfluously] mention the Holy [four-letter] Divine Name? Surely, it would have sufficed him to say, "[O God of my father Avraham, and God of my father Yitzchak,] Who had said to me, Return to your Land ..." [so why the insertion of "O Lord?"] However [these questions can be answered, as follows]: Yaakov said to the Holy One, Blessed is He,

"You have given me two promises. The first one was when I went away from my father's home, from Be-eir Sheva, when You said to me (Genesis 28:13), I am the Lord, God of your father Avraham and God of Yitzchak." [Hence, the reason why Yaakov called God here, "God of ... Yitzchak," rather than "Fear of Yitzchak," for here, he was alluding to this first promise by reiterating, as it were, God's own words, rather than speaking for himself, as he did when he said (verse 31:42 above), "Fear of Yitzchak." And what was this promise?] "It was there," [continued Yaakov, "that] You said to me (Genesis 28:15), I shall protect you wherever you go [including now, presumably, when Eisav is threatening to kill me!]. And [the second promise was] in Lavan's house, when You said to me (Genesis 31:3), Return to the Land of your fathers, and to your birthplace, so that I can be with you. [So if Eisav kills me now, that promise would not be fulfilled!] And there, You appeared to me exclusively through the Holy [four-letter] Divine Name," as that very verse says (ibid.), The Lord (ה') said to Yaakov: Return to the Land of your fathers .... [Hence, the reason why Yaakov repeated God's Name with the Holy four-letter Divine Name, in order to allude to the second promise.] "It is with these two promises," [concluded Yaakov here,] "that I come before You [in prayer]." (11) קִטְנֵתִי מִכָּל חֲסִדִּים — [means:] "My merits have been diminished, on account of the kindnesses and on account of the truth that You have granted me. Therefore, It is because of the following, that I am afraid, namely, that [my merits have been diminished, coupled with the fact that] since the time You promised me [protection], I may have become tainted by sin, and [these two factors] would deem me [liable to denial of protection, and thus] susceptible

רש"י

יִצְחָק, וְעוֹד, מֵהוּ שְׁחֹזַר וְהִזְכִּיר שֵׁם הַמִּיחָד, הִיָּה לוֹ לְכַתֵּב הָאָמַר אֵלַי שׁוֹב לְאַרְצְךָ וְגו', אֲלֵא כִּךְ אָמַר יַעֲקֹב לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ, בְּרוּךְ הוּא: שְׁתֵּי הַבְּטָחוֹת הַבְּטָחוֹתֵינוּ: אַחַת, בְּצִאתִי מִבֵּית אָבִי מִבְּאֵר שֶׁבַע, שְׁאִמְרַת לִי: אֲנִי ה' אֱלֹהֵי אֲבֹרָהּם אָבִיךָ, וְאֱלֹהֵי יִצְחָק, וְשֵׁם אִמְרַת לִי: וְשְׁמִרְתִּיךָ בְּכָל-אֲשֶׁר תֵּלֵךְ, וּבְבֵית לָבָן אִמְרַת לִי: שׁוֹב אֶל אֶרֶץ אֲבוֹתֶיךָ וּלְמִלְדֻתְךָ וְאֱהִיָּה עִמָּךְ, וְשֵׁם נִגְלִיתָ אֵלַי בְּשֵׁם הַמִּיחָד לְבָדוֹ, שְׁנֵאָמַר: וַיֹּאמֶר ה' אֶל יַעֲקֹב שׁוֹב אֶל אֶרֶץ אֲבוֹתֶיךָ וְגו', בְּשְׁתֵּי הַבְּטָחוֹת הָאֵלוּ אֲנִי בָּא לְפָנֶיךָ: (יֵא) קִטְנֵתִי מִכָּל חֲסִדִּים. נִתְמַעְטוּ זְכוּתֵי עַל יְדֵי חֲסִדִּים וְהֶאֱמַת שְׁעֵשִׂית עִמִּי. לָכֵן, אֲנִי יֵרָא שְׁמָא מִשְׁהַבְּטָחוֹתֵינוּ, נִתְלַבְּלַתִּי בַּחֲטָא וְיִגְרַם לִי

ומכל טבון די עבדת עם
 עבדך ארי יחדי עברית ית
 ירדנא הדיו וכען הויתי לתרין
 (נ"א לתרין) משרין:
 יב שזבני כען מידא דאחי
 מידא דעשו ארי דחל אנא
 מניה דילמא ייתי וימחנני
 אמא על בניא: יג ואת אמרת
 אוטבא אוטיב עמד ואשוי ית

הַחֲסָדִים וּמִכָּל-הָאֱמֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֵת-
 עַבְדְּךָ כִּי בְמִקְלִי עָבַרְתִּי אֶת-הַיַּרְדֵּן הַזֶּה
 וְעַתָּה הֵייתִי לְשֵׁנֵי מַחֲנוֹת: יב הַצִּילֵנִי נָא
 מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו כִּי-יֵרָא אֲנֹכִי אֶתּוֹ
 פֶּן-יָבוֹא וְהִכָּנִי אִם עַל-בָּנָיִם: יג וְאֵתָּה
 אָמַרְתָּ הֵיטֵב אֵיטִיב עַמְּךָ וְשִׁמְתִי אֶת-

on account of the kindnesses and on account of the truth that you have granted Your servant; for it was with [only] my staff that I crossed over this Jordan, and now I comprise two camps! (12) Please! Save me from the hand of my brother, from the hand of Eisav! For I am afraid of him, lest he come and smite me — mother and children alike! (13) And You said, I shall surely do good to you and

RASHI

to fall into the hands of Eisav.” (*Shabbat 32a; Berakhot 4a; Bemidbar Rabbah 19:32*)

[On account of ...] the truth — *the truth of Your words, namely, that You have kept all the promises that You made to me [up till now].* **For it was with [only] my staff** — *I did not have any silver or gold or cattle — my staff is all that I had [when I crossed over the Jordan River].* And the Midrash Aggadah explains [our verse as follows]: Yaakov placed his staff into the [waters of the]

Jordan, and the Jordan split [in two, to allow his passage. Hence, our verse could read literally, “I crossed over the Jordan with the use of my staff”]. (12) **From the hand of my brother, from the hand of Eisav** — [Why the double expression here? Yaakov was effectively saying here:] “From the hand of my brother, who is not behaving like a brother to me, but rather, like the evil Eisav.” (13) **היטב איטיב** — [What is the meaning of this double expression here? God was alluding the following to Yaakov here:] “I shall do you good (היטב) through your own merit, and I shall do you good (איטיב) through the merit of your fathers.” (Bereishit Rabbah 76:7) **I shall ... make your offspring like the sand of the sea** — *And where do we see that God said this to Yaakov? Did He not only say (Genesis 28:14), “And your descendants will be like the dust of the earth?” However, God had said to Yaakov (Genesis 28:15), “For I shall not forsake you, until I have fulfilled that which I spoke*

רש"י

להמסר ביד עשו: ומכל-האמת. אמרת דברך, ששמרת לי כל ההבטחות שהבטחתני: כי במקלי. לא היה עמי: לא כסף, ולא זהב ולא מקנה, אלא מקלי לבדו. ומדרש אגדה: נתן מקלו בירדן, ונבקע הירדן: (יב) מיד אחי מיד עשו. מיד אחי שאין נוהג עמי כאח, אלא כעשו הרשע: (יג) היטב איטיב. היטב בזכותך, איטיב בזכות אבותיך: ושמתי את-זרעך כחול הים. והיכן אמר לו כן והלא, לא אמר לו אלא והיה זרעך כעפר הארץ אלא, שאמר לו כי לא אעזבך עד אשר אם-עשיתי את אשר

בְּנֵיךָ סְגִיאוֹן כְּחֵלָא דִּימָא דִּי
לֹא יִתְמַנּוּן מִסְגִּי:

וְרַעַךְ כְּחֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִסְפָּר מֵרֹב:

make your offspring like the sand of the sea, becoming uncountable due to their abundance.

RASHI

רש"י

regarding you" [which referred to His promise to Avraham regarding Yaakov (see Rashi on Genesis 28:15). And what was this

דְּבַרְתִּי לָךְ, וְלֹא־בִרְהֵם אָמַר: הֲרֵבָה אֲרָבָה אֶת וְרַעַךְ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכֹחֹל אֲשֶׁר עַל שֶׁפֶת-הַיָּם:

promise?]
He said to Avraham (Genesis 22:17), "I shall surely increase your descendants like the stars of heaven and like the sand which is on the seashore" [and hence, God had effectively secured His promise to Avraham as applying to Yaakov, as if He had said it directly to Yaakov himself].

PROPHETS Obadiah 1

נביאים עובדיה פרק א

(ו) כָּל אֲנָשִׁי קִימְךָ אֶטְעִינְךָ יְכִילוּ לָךְ אֲנָשִׁי שְׁלֵמְךָ אֲכָלִי פְתוּרְךָ שׁוֹיֵאוּ תִקְלָא תַחֲוֹתְךָ מִדְּלִית בְּךָ סוֹכְלֵתְנֹו: (ח) הֲלֹא בְעֵידָנָא הֵהִיא אָמַר יי וְאוֹבִיד חֲכִימִין מֵאָדוּם וְכָל גְּבַר דְּבִיה סוֹכְלֵתְנֹוּתָא מִפְּרָכָא דְעֵשׂו: (ט) וְיִתְבְּרוּן גְּבַרְךָ יִתְכִי דְרוּמָא

ז עַד-הַגְּבוּל שְׁלַחֲוֹךָ כֹּל אֲנָשִׁי בְרִיתְךָ הַשִּׁיאֲוֹךָ יְכִלוּ לָךְ אֲנָשִׁי שְׁלֵמְךָ לַחֲמֹךָ יִשְׁיִמוּ מְזוֹר תַּחְתֶּיךָ אֵין תְּבוּנָה בּוֹ: ח הֲלוֹא בַיּוֹם הַהוּא נָאִם-יְדוּהָ וְהֵאֱבַדְתִּי חֲכָמִים מֵאָדוּם וְתְבוּנָה מֵהַר עֵשׂו: ט וְחַתּוֹ גְּבוּרֶיךָ תִימָן לְמַעַן יִכְרַת-אִישׁ מֵהַר עֵשׂו

(7) Until the border all your allies escorted you; your friends enticed you, even prevailed against you; your food they lay as a wound after you; there was no discernment in them. (8) Shall I not in that day, says the Lord, destroy wise men from Edom and discernment from the mountain of Eisav? (9) And your mighty men shall be dismayed, O dwellers of the southland, so that every man

RASHI

רש"י

(7) **Until the border ... escorted you** — Those who promised to aid you, came with you [only] until the border of your land.

Enticed you — to entice you to leave, and [then] they deserted you. **Your food they lay as a wound** — Even your food your brother Yaakov made for you as a wound, for you thereby despised the birthright.

(9) **And your mighty men shall be dismayed** — They shall be dismayed and frightened to flee to the southland, to the land of Yishmael. **So that** — every mighty man — will be cut off.

(ו) עַד-הַגְּבוּל שְׁלַחֲוֹךָ. אוֹתָם שֶׁהִבְטִיחוּךָ לְעִזְרְךָ בָּאוּ עִמָּךְ עַד גְּבוּל אֶרֶץ: הַשִּׁיאֲוֹךָ. לְפִתּוֹתְךָ לְצֵאת וְשָׁבוּ מֵאֲחֵרֶיךָ: לַחֲמֹךָ יִשְׁיִמוּ מְזוֹר. מֵאֲכָלְךָ שֵׁם לָךְ אֲחִירָה יַעֲקֹב לְמֹזוֹר כִּי עַל יְדֵי זֶה בִּזְיַת הַבְּכוּרָה: (ט) וְחַתּוֹ גְּבוּרֶיךָ. יַחֲתוּ וְיִחַרְדּוּ לְנוֹס תִּימָן אֶל אֶרֶץ יִשְׁמַעֵאל: לְמַעַן יִכְרַת. כָּל אִישׁ גְּבוּר:

מִקְטָל: י מִחֲמַס אַחִיךָ יַעֲקֹב תִּכְסֶּךָ בּוֹשָׁה וְנִכְרַת
 לְעוֹלָם:
 בְּדִיל דְּיִשְׁתַּצִּי גְבַר דְּבִיָּה
 צוֹרְבָא מִכְרַכָּא דְעָשׂוּ מִקְטוֹל:
 (י) מִחֲטוּף אַחוּךְ יַעֲקֹב תַּחֲפִינְךָ
 בְּהֵתָא וְתִשְׁתַּצִּי לְעוֹלָם:

will be cut off from the mountain of Eisav by slaughter. (10) Because of the violence of your brother Yaakov, shame shall cover you, and you shall be cut off forever.

RASHI

רש"י

By slaughter — *By the great slaughter which will come upon them. (10) Because of the violence* — *that you inflicted upon your brother Yaakov.* מִרַב הָרַג שְׂבָא עֲלֵיהֶם: (י) מִחֲמַס. שְׁעֵשִׂית לְאַחִיךָ יַעֲקֹב:

Writings Mishlei 7

כתובים משלי פרק ז

יָד זִבְחֵי שְׁלָמִים עָלַי הַיּוֹם שְׁלַמְתִּי נְדָרַי: טו עַל־כֵּן
 יִצְאָתִי לְקִרְאתְךָ לְשַׁחַר פְּנֶיךָ וְאַמְצֶאךָ: טז מַרְבָּדִים
 רַבְדַּתִּי עֲרָשֵׁי חֲטָבוֹת אֲטוֹן מִצְרַיִם: יז נִפְתִּי מִשְׁכְּבִי
 מִרֵּאֲהָלִים וְקַנְמוֹן:
 יד דְּבַחֵי דְקִרְבְּנֵי עָלַי יוֹמְנָא
 שְׁלָמִית נְדָרַי: טו מְטוֹל הֵיכְנָא
 נִפְקִית לְאוֹרְעָד דְּמִפְכָּא הוּית
 לְרַגְשָׂא וְאַמְרַת אֲדַבְרְנָךְ:
 טז בְּתִשׁוּיָתָא שְׁוִית עֲרָסִי
 וּבְקִרְמָא קִרְמָתָא מְצִרְאָה:
 יז רְסִית עַל עֲרָסִי מוֹרָא וְכוֹרְקָמָא וְקוֹנְמָא:

(14) [The harlot says] I had to bring peace-offerings; today I paid my vows. (15) Therefore, I have come out toward you to look for you, and I have found you. (16) I have bedecked my couch with covers, with superior braided work of Egypt. (17) I fanned my couch with myrrh, aloes, and cinnamon.

RASHI

רש"י

(14) **I had to bring peace-offerings** — *I prepared a great feast, for today I sacrificed my vows and my peace-offerings. (15) And I have found you* — *In order that I find you. (16) Covers* — *Garments of freedom, etc. רַבְדַּתִּי עֲרָשֵׁי* — *I have adorned. חֲטָבוֹת* — *superior* — *flaxen garments which come from Egypt. (17) [My couch]* *נִפְתִּי* — *I fanned [הנפתי] [with] perfume and spices.* (יד) זִבְחֵי שְׁלָמִים עָלַי. סְעוּדָה גְדוֹלָה הִכִּינֹתִי כִּי הַיּוֹם הִקְרַבְתִּי נְדָרַי וְשְׁלָמֵי: (טו) וְאַמְצֶאךָ. כְּדֵי שְׂאֲצִמְאָךְ: (טז) מַרְבָּדִים. בְּגָדֵי חֲפֵשׁ וְגו': רַבְדַּתִּי עֲרָשֵׁי. קִשְׁטֹתַי מִשְׁתֵּי: חֲטָבוֹת. מִהֶלְלוֹת: אֲטוֹן מִצְרַיִם. בְּגָדֵי פֶשֶׁתָן הַבָּאִים מִמִּצְרַיִם: (יז) נִפְתִּי. הַנִּפְתִּי רִיחַ וּבִשְׂמֵם:

Mishnah Shabbat, chapter 8

משנה שבת פרק ח

(1) If a person carries [out from one domain into another or carries four cubits in a public domain, undiluted] wine [for the cup for grace, he is liable if the quantity is] enough for the mixing of a cup [in Talmudic times, wine, due to its strength, had to be diluted with water before it could be drunk; in this instance, one quarter of a *revi'it* of undiluted wine was mixed with three such measures of water, to produce a *revi'it*, over which grace could be recited]; [drinkable] milk, [if the quantity is] as much as is swallowed at one time [and non-drinkable milk i.e., from a non-kosher animal — he is liable, if he carries sufficient to paint one eye]; honey [a quantity] sufficient to place on a scab [i.e., the sore spot on the back of horses or camels caused by the chafing of the saddle]; oil, as much [quantity] as is required to rub on a small limb [i.e., the small toe of a newborn infant]; water, enough to [moisten and] rub [into] an eye plaster. And all other liquids [not used for medicinal purposes], [the minimum quantity one is liable for carrying, is] a *revi'it*, and all waste waters [any dirty liquid that is undrinkable and is not used for an eye plaster, its minimum quantity is], a *revi'it* [which is the minimum used to mix into cement]. Rabbi Shimon says: [The minimum quantity for] all these [wine, milk, and honey] is a *revi'it*, all these [aforementioned] measures having been stated only regarding those who [actually] store them [i.e., the aforementioned measures which are less than a *revi'it*, only one who actually puts away **those specific quantities** and then carries it out is liable to a sin-offering; however, those who actually store less than those specific quantities (compare to previous week, Mishnah 3, pg. 23) or other people who don't store such insignificant amounts, the minimum remains a *revi'it*; the law is not in accordance with Rabbi Shimon]. (2) One who carries a rope, [the minimum amount in order to be liable is] as much as is required for making a handle for a basket; reed cord, as much as is required for making a hanger for a sifter or a

רבנו עובדיה מברטנורא

א המוציא יין כדי מוזיגת הכוס. של ברכת המזון, שהוא רובע רביעית יין חי, כדי שימוגנו לחשבון על חד של יין תלתא ממים ויעמוד על רביעית הלוג שהוא שיעור כוס של ברכה: **כדי גמיעה.** מה שאדם בולע בבת אחת. וחלב בהמה טמאה דלא חזי לשתיה שיעורו כדי לכחול עין אחת: **על הכתית.** מכה שעל גבי הסוסים והחמורים מחמת המשאוי. ומצאתי כתוב ששחין היוצא בעור הבשר כשמגיע להתבשל הוא עושה ראש למעלה וקרוי פי כתיית. ואע"פ שהדבש עיקרו לאכילה, כיון שרפואתו מצויה והיא משהו, אולינן בתר שיעורא זוטרא לחומרא: **אבר קטן.** של תינוק בן יומו, והיא אצבע קטנה שברגל: **לשוף.** לשפסף ולמחות בהן: **קילור.** שנותנין על העין: **ושאר כל המשקין.** שאין עושין מהן רפואה: **שופכין.** מים טרוחקין, וחזו לגבל בהן את הטיט: **כולן ברביעית.** אף היין והחלב והדבש, דלא אמרו שיעורין במשנה אלא למצניעיהן, אבל שאר כל אדם אין חיבין אלא ברביעית. וסבירא ליה לר' שמעון דמצניע עצמו בעי שיעורא זוטא, ובבציר מהאי שיעורא לא מחייב, דליה ליה לר' שמעון כל שאין כשר להצניע ואין מצניעין כמוהו שיתחייב עליו מצניעו בכל שהוא. ואין הלכה כרבי שמעון: **ב אוזן לקופה.** לאחווה בה: **תלאי.** לתלותו בו. ובציר משיעור אוזן לקופה: **מדת מנעל.** להראות לאומן כמדדה זו אני צריך, ושיעוריה בציר מתלאי: **ניר.** מעשבים עושין

sieve [which is less than the preceding measure]. Rabbi Yehudah stated: As much as is required for taking the measure of a child's shoe [an even smaller measure, i.e., he tells the shoemaker, Make me shoes the size of this rope or reed]. Paper [made from grasses], large enough to write a tax collector's receipt upon it [the receipt was indicated by two letters above normal size and was given to one who was crossing a river, to be presented at the other side]. And he who carries out a tax collector's receipt [even one of parchment, which normally would require a larger size (see next Mishnah)] is liable. Erased paper [paper from which writing has been erased, and which cannot be written upon again], an amount as required to wrap around a small phial of perfume [to be used as a stopper]. (3) Skins, [sufficient] for making [a covering for] an amulet; parchment, [sufficient] for writing the shortest passage of the *tefillin*, which is "Hear O Israel;" (Deuteronomy 6:4-9) ink, [sufficient] for writing two letters [to mark items]; stibium [used for painting the eyes, sufficient] for painting one eye. [Modest women who, when seen in public, were veiled, would expose one eye, hence, for areas where this was the custom, an amount to paint that eye was a significant amount and carrying it would be prohibited.] (4) Paste, [sufficient] for putting on the top of a birdcatching board [a large quantity of paste was placed upon a board and connected to a twig and used for catching birds]; pitch and sulfur, for making a perforation [the phial in which mercury is kept is closed with a stopper of pitch or sulfur, into which a tiny hole is bored, allowing one to remove the mercury slowly but, still small enough, to prevent the mercury from spilling out, at one time]; wax, [sufficient] for putting over a small hole [as a plug in a wine barrel]; crushed brick, [sufficient] for the making of the hole in a gold refiner's pot [through which he inserts his bellows]. Rabbi Yehudah says: [Sufficient] for making a peg [for a tripod missing one leg which supports the refiner's pot]. Bran, for putting on the mouth of a gold refiner's pot [i.e., to be used as fuel, in places where coal is hard to

גמי, כדי לעשות תלמי לנפה ולכברה. רבי יהודה אומר, כדי לטל ממנו מדת מנעל לקטן. ניר, כדי לכתב עליו קשר מוכסין. והמוציא קשר מוכסין, חיב. ניר מחוק, כדי לכרוך על פי צלוחית קטנה של פליטון: ג עור, כדי לעשות קמיץ. קלף, כדי לכתב עליו פרשה קטנה שבתפלין, שהיא שמע ישראל. דיו, כדי לכתב שתי אותיות. כחול, כדי לכחול עין אחת: ד דבק, כדי לתן בראש השבשבת. זפת וגפרית, כדי לעשות נקב. שענה, כדי לתן על פי נקב קטן. חרסית, כדי לעשות פי כור של צורפי זהב. רבי יהודה אומר, כדי לעשות פטפוט. סבין,

רבנו עובדיה מברטנורא

אותו: קשר של מוכסין. פעמים שאדם נותן מכס בראש הנהר מזה והוא מוסר לו חותם להראות למוכס שבעבר האחר מן הנהר להראותו שכבר פרע המכס, ודרכו לכתוב שתי אותיות גדולות לסימן, והן גדולות משתי אותיות שלנו: ניר מחוק. שוב אינו ראוי לכתוב, לפיכך צריך שיעור גדול לכרוך על פי צלוחית: ג לעשות בו קמיץ. לכסות בו את הקמיץ: קלף כדי לכתוב עליו פרשה קטנה. דאיידי דמיו יקרין לא עביד מיניה קשר מוכסין אלא תפלין ומזוזות ולא מיחייב בשיעורא זוטא: דיו כדי לכתוב שתי אותיות. לרשום על שתי חוליות של כלי או על שני קרשים לזווג: כדי לכחול עין אחת. שכן צנועות ההולכות מעוטפות אין מגלות אלא עין אחת וכחלות אותה: ד השבשבת. הציידין מושיבין נסר קטן בראש הקנה ונותנין עליו דבק והעוף יושב עליו ונדבק בו, וצריך לתת עליו דבק הרבה כדי שיהא העוף נדבק בו: לעשות בו נקב קטן. כלי שמשמין בו כסף חי סותם פיו בזפת או בגפרית ועושה בסתימה נקב קטן להוציא ממנו הכסף חי: חרסית. לבינה כתושה: לעשות פי כור. שהמפוח נכנס בו: פטפוט. רגל למקום מושב הכור, שמושיבין אותו על כן בבסיס העשוי לכך: סובין כדי ליתן על פי הכור של צורפי זהב. במקום שאין פחמין

find]; lime [used as a depilatory by the poor], for smearing the smallest of girls' limbs. Rabbi Yehudah said: Enough to produce a hair crown [i.e., to flatten and paste the hair alongside the temples]. Rabbi Nechemiah says: Enough for making side-curls [i.e., to flatten and paste hair in front of the ears; the law is not in accordance with either Rabbi Yehudah or Rabbi Nechemiah]. (5) [If one carries out] red clay: [the minimum quantity is] as much as is required for a seal on packing sacks [large sacks in which ships' cargoes were carried]; this is the view of Rabbi Akiva, but the Sages say: As much as is required for the seal on letters [this is a smaller quantity; the law is in accordance with the Sages]. Manure, or thin sand: [the minimum is] as much as is required for fertilizing a [single] cabbage stalk; this is the view of Rabbi Akiva. But the Sages maintain: For fertilizing one leek plant [this is a smaller quantity; the law is in accordance with the Sages]. Thick sand: as much as is required for putting on a full plaster trowel. A reed: as much as is required for making a quill. But if it is thick or crushed [and unfit for a quill, then the quantity is] as much as is required for boiling the lightest of eggs [i.e., eggs which cook the fastest] beaten up [with oil] and placed in a [preheated] stew pot. (6) [If one carries out] bone, [the minimum quantity in order to be liable is] as much as is required for making a spoon; Rabbi Yehudah says: For making a *chaf* [a notch on a door key; the law is not in accordance with Rabbi Yehudah]. Glass, large enough for scraping the top of a weaver's needle [used to straighten out the warp threads of a loom]; a chip or a stone, large enough to throw at a bird; Rabbi Eliezer ben Yaacov says: Large enough to throw at an animal [but one does not bother to throw anything at a bird,

כדי לתן על פי כור של צורפי זהב. סיד, כדי לסוד קטנה שבבנות. רבי יהודה אומר, כדי לעשות כלכל. רבי נחמיה אומר, כדי לעשות אנדיפי: ה אדמה, כחותם המרצופים, דברי רבי עקיבא. וחכמים אומרים, כחותם האגרות. ובל והול הדק, כדי לזבל קלח של כרוב, דברי רבי עקיבא. וחכמים אומרים, כדי לזבל כרישא. חול הגס, כדי לתן על מלא כף סיד. קנה, כדי לעשות קלמוס. ואם היה עבה או מרסס, כדי לבשל בו ביצה קלה שבביצים, טרופה ונתונה באלפס: ו עצם, כדי לעשות תרוד. רבי יהודה אומר, כדי לעשות ממנו חף. וכוכית, כדי לגרר בו ראש הכרפר. צרור או אבן, כדי לזרוק בעוף. רבי אליעזר בר יעקב אומר, כדי לזרוק

רבנו עובדיה מברטנורא

צורפין זהוב באש של סובין. פירוש אחר, שרגילין לתת סובין על פי הכור כשמתכין הזהב: **לסוד קטנה שבבנות.** בנות שהגיעו לפרקן ולא בא להן האורת, בנות עניים טופלות אותן בסיד והאורח ממחר לבוא, ומשיר נמי את השער. ובנות עשירים טופלות בסולת. ובנות מלכים בשמן זית שלא הביא שלישי: **כלכול.** הצדעין, וסדין אותן בסיד להשכיב את השער: **אנדיפי.** למטה מן הצדעין מעט שקורין בת צידעא. ואין הלכה לא כרבי יהודה ולא כרבי נחמיה: **ה אדמה.** טיט אדום: **מרצופין.** שקין גדולות שנושאים בהן פרקמטיא בספינות וחותרין אותן בדרך שחותמים האיגרות. ושיעור דרבנן זוטא מדר' עקיבא. והלכה כחכמים: **כדי לזבל כרישא.** כרתני. ושיעוריה זוטא מקלח של כרוב. והלכה כחכמים: **מלא כף סיד.** כף של סיידין: **כדי לעשות קלמוס.** המגיע לקשרין של אמצע אצבעותיה: **עבה.** שאינו ראוי לכתובה: **מורוסס.** מרוצץ ושובר: **ביצה קלה.** ביצת תרנגולת. ואמאי קרי לה ביצה קלה, שקלה להתבשל יותר משאר ביצים. והשיעור הוא כדי לבשל כגורגרת ממנה: **טרופה.** מעורבת בשמן: **ונתונה באלפס.** שהוחם כבר, שהיא ממחרת להתבשל: **ו תרוד.** כף: **חף.** שן משיני המפתח שפותחים בה הדלתות. ואין הלכה כרבי יהודה: **כרכר.** של אורגין, ומעבירו על השתי כשהוא מתוח לפניו ושובר בו החוטי: **כדי לזרוק בבהמה.** דלא טרח אינש למשקל צרור משום

since it is frightened away with a voice]. (7) [If one carries out] a shard, [the minimum quantity is] as much as is needed for placing [in the gaps] between one board and another [when they are uneven and stacked on top of each other, to prevent them from warping]; this is the view of Rabbi Yehudah. Rabbi

Meir said: Large enough to scrape out fire with it [a larger quantity than Rabbi Yehudah]; Rabbi Yose says: Large enough to contain a *revi'it* [of liquid]. Rabbi Meir observed: Although there is no proof of the matter yet there is a hint [that a shard is used for scraping out a fire with it, for the verse says]: “And there shall not be found among the pieces thereof a shard to take fire from the hearth.” (Isaiah 30:14) Rabbi Yose said to him, From there you have proof? [The verse continues] “or to take water out of the cistern [proving my point that a shard is used for scooping liquids; the law is in accordance with Rabbi Yose].

רבנו עובדיה מברטנורא

עוף להבריחו, דבקלא בעלמא סגי ליה: ז בין פצים לחברו. כשמסדרין פצימין ועמודין וקורות ועושין שורות של קורות על הארץ ויש חלל בין זו לזו סומכו תחתיו שלא יתעקם: זכר לדבר. דחשיב חרס בחתיית האור: לחשוף. לדלות: מגבא. גומא קטנה שהמים נקבצים בה. אלמא חשיב חרס נמי בקבלת המים. והלכה כרבי יוסי:

Gemara Shabbat 118b-119a

Rav Yehudah said in Rav's name, He who delights in the Sabbath is granted his heart's desires, for it is said, “Delight yourself also in the Lord; and He shall give you the desires of your heart.” (Psalms 37:3) Now, I do not know what this “delight” refers to; but when it is said, “and you shall call the Sabbath a delight,” (Isaiah 58:13) you must say that it refers to the delight of the Sabbath. [Question:] How does one show his delight in it? [Response:] Rav Yehudah son of Rav Shmuel bar Shilat said in Rav's name, With a dish of beets [a highly regarded dish], large fish, and heads of garlic [which they regarded as important]. Rav Chiyya bar Ashi said in Rav's name, Even a trifle, if it is prepared in honor of the Sabbath, is delight. [Question:] What is it [the trifle]? [Response:] Rav Pappa said, A pie of fish-hash. Rabbi Chiyya bar Abba said in Rabbi Yochanan's name, He who observes the Sabbath according to its laws, even if he practices idolatry like the Generation of Enosh, is forgiven, for it is said, “Blessed is Enosh that does this ... [that keeps the Sabbath

בבהמה: ז חרס, כדי לתן בין פצים לחברו, דברי רבי יהודה. רבי מאיר אומר, כדי להקות בו את האור. רבי יוסי אומר, כדי לקבל בו רביעית. אמר רבי מאיר, אף על פי שאין ראיה לדבר, זכר לדבר, (ישעיה ל) ולא ימצא במכתתו חרש לקחת את מיקוד. אמר לו רבי יוסי, משם ראיה (שם) ולחשוף מים מגבא:

גמרא שבת דף קי"ח ע"ב

אמר רב יהודה אומר רב כל המענג את השבת נותנין לו משאלות לבו. שנאמר (תהלים ל"ו) והתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך. ענג זה איני יודע מהו כשהוא אומר (ישעיה נ"ח) וקראת לשבת ענג הרי אומר זה ענג שבת. במה מענגו רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב אמר בתבשיל של תרדין ודגים גדולים וראשי שומין. רב חייא בר אשי אומר רב אפילו דבר מועט ולכבוד שבת עשאו הרי זה עונג. מאי היא אומר רב פפא כסא דהרסנא. אומר רבי חייא בר אבא אומר רבי יוחנן כל המשמר שבת כהלקתה אפילו עובד עבודה זרה כדור אגוש מוחלין לו שנאמר

mechallelo” from profaning it] (Isaiah 56:2) read not *mechallelo*, but *machul lo* [he is forgiven]. Rabbi Yochanan said in the name of Rabbi Shimon bar Yochai, If Israel were to keep two Sabbaths according to the laws thereof, they would be redeemed immediately, for it is said, “Thus says the Lord of the eunuchs that keep my Sabbaths,” (Isaiah 56:4) which is followed by, “even them will I bring to my holy mountain ... .” (ibid., verse 7) Rabbi Chanina robed himself and stood at sunset of the eve of the Sabbath [i.e., Friday at sunset] and exclaimed, Come and let us go forth to welcome the queen Sabbath. Rabbi Yannai donned his robes on Sabbath eve and exclaimed, Come, O bride, Come, O bride! Rabbi Avahu used to sit on an ivory stool [a luxurious item of furniture] and fan the fire [to increase it, in honor of the Sabbath]. Rav Safra would singe the head [of an animal, by himself, if this had to be done]. Rava salted *shibuta* [a kind of fish]. Rav Huna lit the lamp. Rav Papa plaited the wicks. Rav Chasda cut up the beetroots. Rabbah and Rav Yosef chopped wood. Rabbi Zera kindled the fire, Rav Nachman bar Yitzchak carried in and out [whatever was needed for the Sabbath], saying, If Rav Ammi and Rabbi Assi visited me, would I not carry for them?

(שם נ"ו) אֲשֶׁרִי אֲנֹשׁ יַעֲשֶׂה זֹאת וּבֶן אָדָם יִחְזֹק בָּהּ שׁוֹמֵר שַׁבָּת מִחֲלָלוֹ אֶל תִּקְרִי מִחֲלָלוֹ אֲלֵא מִחֹל לוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשׁוֹם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי אֲלֵמְלִי מִשְׁמֵרִין יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת כִּהְלַכְתָּן מִיַּד נִגְאָלִין שְׁנַאֲמַר (שם) כֹּה אָמַר ה' לְסָרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שַׁבָּתוֹתַי וְכַתִּיב בְּתַרְיָה (שם) וְהִבְיֹאוּתִים אֶל הָר קָדְשִׁי וְגו' רַבִּי חֲנִינָא מִיַּעֲטָף וְקָאִי אֶפְנֵיָא דְמַעְלֵי שַׁבְּתָא אָמַר בּוֹאֵי וְנִצְא לְקִרְאָת שַׁבָּת הַמַּלְכָּה. רַבִּי יַנָּאי לְבִישׁ מֵאֲנִיָּה מַעְלֵי שַׁבְּתָא אָמַר בּוֹאֵי כֻלָּה בּוֹאֵי כֻלָּה. רַבִּי אֲבָהוּ הָוָה יְתִיב אֶתְכֶתְקָא דְשִׁנְיָא וּמוֹשִׁיף נֹרְא. רַב סַפְרָא מְחַרִּיף רִישָׁא. רַבָּא מִלַּח שִׁבּוּטָא. רַב הוֹנָא מְדַלִּיק שְׂרָגִי. רַב פֶּפְא גְדִיל פְּתִילְתָא. רַב חֲסָדָא פְּרִים סִלְקָא. רַבָּה וְרַב יוֹסֵף מַצְלִיחֵי צִיבִי. רַבִּי זֵרָא מִצְתַּת צְתוּתִי. רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק מְכַתֵּף וְעִיל מְכַתֵּף וְנִפְיָק. אָמַר אֵילוֹ מְקַלְעִין לִי רַבִּי אָמִי וְרַבִּי אָסִי מִי לָא מְכַתִּיפְנָא קַמִּיהוּ:

זוהר וישלה דף קס"ו ע"א

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים. אָמַר רַבִּי אֲבָא וְכִי אָמְאִי אֲתַעֵר אִיהוּ לְגַבִּיָּה דְעֵשׂוֹ וְטַב הָוָה לִיָּה לְאַשְׁתַּנְקִי מַנְיָה אֲלֵא אָמַר יַעֲקֹב יְדַענָא דְעֵשׂוֹ חַיִּישׁ לִיָּה לִיקְרָא דְאֲבָא וְלַעֲלֹם לָא אֲרַגְזִי קַמִּיָּה וְהָא יְדַענָא הוּאִיל וְאֲבָא קָיִים לָא מִסְתַּפְּינָא מַנְיָה אֲבָל הַשְׁתָּא דְאֲבָא קָאִים בְּעֵינָא לְאַתְפִּיִסָּא עַמִּיָּה מִיָּד וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו. וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח וְאָמַר (מְשִׁלִּי יב) טוֹב נִקְלָה וְעֵבֵד לוֹ מִמְתַּכְּבֵּד וְחִסֵּר לָחֶם. הָאִי קָרָא עַל יֶצֶר הָרַע אֲתַמַּר בְּגִין דְּאִיהוּ מְקַמְרָנָא תְּדִיר לְגַבִּי בְּגִי נֶשְׂא. וַיֶּצֶר הָרַע אִיהוּ אָרִים לְבִיָּה וְרַעוּתִיָּה דְבַר נֶשׁ בְּנֵאוֹתָא וְאִזִּיל אֲבַתְרִיָּה מְסַלְסַל שְׁעָרִיָּה וּבְרִישִׁיָּה עַד דְּאִיהוּ אֲתַנְאִי עֲלִיָּה וּמְשִׁיף לִיָּה לְגִיָּתְנָם. אֲבָל טוֹב נִקְלָה הֵוָה דְּלָא אִזִּיל אֲבַתְרִיָּה דִּיֶּצֶר הָרַע וְלָא אֲתַנְאִי כֻלָּל וּמְאִיף רוּחִיָּה וְלְבִיָּה וְרַעוּתִיָּה לְגַבִּי קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא וּבְדִין הֵוָה יֶצֶר הָרַע מִתְּהַפֵּף לְעֵבֵד לוֹ דְּלָא יָכִיל לְשַׁלְמָאָה עֲלוּי. וְהֵוָה בַּר נֶשׁ שְׁלִיט עֲלוּיָה כְּמָה דְאַתָּ אָמַר וְאַתָּה תִּמְשׁוּל בּוֹ מִמְתַּכְּבֵּד כְּמָה דְאַמְרִין דְּאִיהוּ אוֹקִיר גְּרַמִּיָּה מְסַלְסַל בְּשְׁעָרִיָּה אֲתַנְאִי בְּרוּחִיָּה וְאִיהוּ חִסֵּר לָחֶם חִסֵּר מְהִימְנוּתָא כְּמָה דְאַתָּ אָמַר (וִיקָרָא כֵּא) לָחֶם אֲלֵהוּי וְגוּמַר לָחֶם אֲלֵהֵיָּהֶם הֵם מְקַרְבִּיבִים וְגוּמַר. דְּבַר אַחַר טוֹב נִקְלָה וְעֵבֵד לוֹ דָּא יַעֲקֹב דְּמְאִיף רוּחִיָּה לְגַבִּיָּה דְעֵשׂוֹ בְּגִין דְּלְבַתֵּר לִיהוּי עֵבֵד לוֹ וַיִּשְׁלוּט עֲלוּי וַיִּתְקַיֵּם בִּיָּה יַעֲבֹדָה עַמִּים וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָהּ לְאוּמִים וְגוּמַר. וְעַדִּין לָא הָוָה זְמַנְיָה כֻּלָּל אֲלֵא בְּגִין דְּסִלְיָק לִיָּה יַעֲקֹב לְבַתֵּר יוּמִיָּא. וְעַל דָּא הָוָה מִיָּד נִקְלָה וְלְבַתֵּר הֵוָה דְּאִיהוּ מְתַכְּבֵּד יְהָא עֵבֵד לוֹ הֵוָה דְּאִיהוּ חִסֵּר לָחֶם יְהָא עֵבֵדָא

לְהַחֲוֹת דְּיָהֲבוּ לֵיהּ רוּב דְּגִן וְתִירוֹשׁ. תָּא חֲזִי עַל דָּא בְּגִין דְּיָדַע יַעֲקֹב דְּאֶצְטְרִיף לֵיהּ הַשְׁתָּא אֲתֵתְפֹד לֵיהּ נִקְלָה. וְיוֹתֵר חֲכָמָה וְעִמְיָמוּ עֶבֶד בְּדָא מְכָל מַה דְּעֶבֶד לְגַבְיָה דְּעִשׂוּ דְּאִילוּ הוּהּ יָדַע עִשׂוּ חֲכָמָה דָּא יִקְטִיל לֵיהּ לְגַרְמִיָּה וְלֹא יִתִּי לְדָא. אֲבָל כֹּלָא עֶבֶד בְּחֲכָמָתָא וְעֲלֵיהּ אֲמַרְהָ חֲנָה (שְׁמוּאֵל א' ב) וְיִי יַחֲתוּ מְרִיבֵיו וְגוֹמֵר וְיִתֵּן עֵז לְמַלְכוּתוֹ:

Yosef Le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Tzeidah LaDerekh, 206a

מספר צידה לדרך דף ר"ו ע"א

The essence of service to the Creator, may He be blessed, is to be contrite because of the good that He has bestowed upon him from the time he was created until the time he reached discernment and the formation of his intellect — without him having done anything for God's sake [during that entire time] rather, everything is [given] by His greatness and His great kindness. Therefore, common sense requires that one be contrite before Him and run to do His service and His command like a slave before his master. Constantly, every day, one should increase contrition. The more good God gives him, beyond [what He gives] other people, of temporal vanities and the like, the more he must humble himself and serve Him in order to repay a bit of the debt that he owes to God. He must be contrite with his body and with all his powers. Even though common sense indicates the obligation to accept this service, the Torah, which serves to turn the soul [towards God], points out that one should make a boundary and a limit [to the mundane], to pay to Him a bit of his debt and tells which way is good for him. The Torah can be divided into three parts: (1) commandments; (2) prohibitions; (3) the permissible. Commandments divide into two parts. The first is the obligations of the heart: belief in God's unity, being wholehearted with Him, trusting in Him, resigning oneself to His decrees, believing in His Prophets and His Torah, fearing Him, guarding His statutes and commandments, thinking about His wonders, recognizing His kindnesses, and many things of this nature, too numerous to mention. The second, is obligations of the heart and the body together: the unity of the tongue and the heart, reading the Torah and studying it, praying,

גְּדַר הָעֲבוּדָה לְבוֹרָא יִתְבָּרַךְ הִיא הַכְּנִיעָה עַל הַטּוֹבָה אֲשֶׁר גָּמְלָהּוּ מֵעַת יְצִירְתּוֹ עַד עַת בְּחִינָתוֹ וְהַכְּנַת שְׂכָלוֹ בְּלִתי טוֹבָה אֲשֶׁר קִדְמָהּ וְרַק הַכֹּל בְּגִדּוּלְתוֹ וְחִסְדּוֹ הַגְּדוּל לְכוּן הַשֶּׁכֶל יַחֲיִיב שִׂיחָה נִכְנַע לְפָנָיו וְיִרְוץ לְעֲבוּדָתוֹ וְלִמְצוֹתוֹ כְּעֶבֶד לְפָנָיו רַבּוֹ וְתָמִיד יוֹם יוֹם יוֹסִיף הַכְּנָעָה וְכֹל אֲשֶׁר יוֹסִיף לוֹ הַשֵּׁם טוֹבָה עַל שְׂאֵר בְּנֵי אָדָם מֵהַבְּלִי הַזְּמַן וְהַדּוּמָה לוֹ חַיִּיב יוֹתֵר לְכַנֵּעַ וְלַעֲבוֹד עֲבוּדָתוֹ לְפָרוּעַ מֵעַט מִחוּבּוֹת הַשֵּׁם עָלָיו וְיִכְנַע בְּאַבְרָיו וּבְכָל כְּחוּתָיו. וְאֵף עַל פִּי שֶׁהַשֶּׁכֶל יוֹרָה עַל חַיִּיב קִבְּלַת הָעֲבוּדָה הָעִירָה הַתּוֹרָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ לַעֲשׂוֹת לָהּ גְּדַר וּגְבוּל לְשֵׁלֶם לוֹ קִצַּת מִחַיִּיבוֹ וּבְאִיָּה דֶרֶךְ טוֹב לוֹ וְהַתּוֹרָה מִתְחַלֶּקֶת עַד שְׁלֹשָׁה חֻלְקִים. הָאֶחָד צוּי. הַשֵּׁנִי אֲזַהְרָה. הַשְּׁלִישִׁי מִתֵּר. וְהַצּוּי מִתְחַלֵּק לְשֵׁנֵי חֻלְקִים אֶחָד מֵהֶם חוּבַת הַלְּבָבוֹת בְּיַחֲוֹד הָאֵל וְהַיּוֹת שְׁלֵם עִמּוֹ וּבּוֹטַח אֵלָיו וְהַתְּרַצוֹת בְּגִירוּתוֹ וְלֵהֲאָמִין בְּנְבִיאָיו וּבְתוֹרָתוֹ וּלְיִרְאָה אוֹתוֹ וּלְשִׁמּוֹר חֻקָּיו וּמִצְוֹתָיו וְיַחֲשׁוּב בְּנִפְלְאוֹתָיו וְיִבְחַן בְּטוֹבוֹתָיו וְהִרְבֵּה דְבָרִים כִּיּוֹצֵא כְּזֶה מִמֶּה שִׂיאָרֵיךְ הַסְּפּוֹר. וְהַשֵּׁנִי מֵהֶם חוּבַת הַלְּבָבוֹת וְהָאֲבָרִים יַחֲדָיו בְּיַחֲוֹד הַלְּשׁוֹן עִם הַלֵּב בְּקִרְיַאת הַתּוֹרָה וְלִמּוּדָהּ וְהַתְּפִלָּה וְהַצּוּם וְהַצְדָּקָה וְהַנְּלוּהָ אֵלֵיהֶם וְהַשְּׁבִיתָהּ

fasting, charity, and whatever goes along with them, refraining from activity on the Sabbath and Festivals, the building of a

succah, the *lulav* [four species], the *tzitzit* [fringes], and similar things.

Practical Law:

Rambam, Laws of Torah Study, Chapter 4

(1) If [it is his practice to] teach directly to the students, he teaches so. If [it is his practice to] teach through an interpreter, the interpreter stands between him and the students. The teacher speaks to the interpreter, and the interpreter makes it audible to all the students. When they ask questions, they ask the interpreter, and he [in turn] inquires from the teacher. The teacher answers the interpreter, and the interpreter [then] answers the one posing the question. The teacher may not raise his voice louder than the voice of the interpreter. The interpreter may not raise his voice louder than the teacher's voice, when he is asking the teacher a question. (2) The interpreter is not allowed to subtract, add, or change anything, unless the interpreter is the father of the Sage or his teacher. The teacher tells the interpreter, So I was told by my revered father [or teacher]. But when the interpreter says the words to the people, he says it in the name of the Sage himself and mentions the name of the father or teacher of the teacher, saying, So said Rav So-and-so, even though

the teacher did not mention that Sage by name, since it is forbidden to call one's teacher or one's father by his name. (3) If the teacher taught but the students did not understand, he must not become angry or lose his temper with them. Rather, he must go back and repeat the subject matter, even several times, until they understand the depth of the law. Similarly, the student must not say, I understand, if he does not understand. Rather, he must ask again, even several times. And if his teacher becomes angry with him and loses his temper, he should say to him,

My teacher, it is Torah and I must learn it, and my intelligence is limited.

הלכה

הרמב"ם הלכות תלמוד תורה פרק ד

א אם היה מלמד מפיו לתלמידים מלמד ואם היה מלמד על פי מתרגם המתרגם עומד בינו ובין התלמידים והרב אומר למתרגם והמתרגם משמיע לכל התלמידים. וכשהם שואלין שואלין למתרגם הוא שואל לרב והרב משיב למתרגם והמתרגם משיב לשואל. ולא יגביה הרב קולו יותר מקול המתרגם ולא יגביה המתרגם קולו בעת ששואל את הרב יותר מקול הרב: ב אין המתרגם רשאי לא לפחות ולא להוסיף ולא לשנות אלא אם כן היה המתורגמן אביו של חכם או רבו אומר הרב למתורגמן כך אמר לי אבא מרי. וכשאומר המתורגמן הדברים לעם אומר בשם החכם ומזכיר שמו של אביו הרב או של רבו ואומר כך אמר רבנא פלוני אף על פי שלא הזכיר הרב שמו של חכם שאסור לקרות לרבו או לאביו בשמו: ג הרב שלמד ולא הבינו התלמידים לא יבעוס עליהם ויִרְגֵזוּ. אלא חוזר ושונה הדבר אפילו במה פעמים עד שבינו עומק ההלכה וכן לא יאמר התלמיד הבינתי והוא לא הבין אלא חוזר ושואל אפילו במה פעמים ואם כעס עליו רבו ורגז יאמר לו רבי תורה היא וללמוד אני צריך ודעתי קצרה: